

Προβλήματα και προοπτικές ανάπτυξης της κτηνοτροφίας στη ΒΑ Χαλκιδική

Μ.Α. Κουραντίδου και Δ.Σ. Παλάσκας

ΣΥΣΤΑΔΑ Ο.Ε., Αμασειάς 8, Τ.Κ. 55133, Θεσσαλονίκη
Τηλ. 2310456873, Fax. 2310456879, email: mkourantidou@gmail.com

Περίληψη

Η ΒΑ Χαλκιδική είναι μια περιοχή λιγότερο αναπτυγμένη σε σχέση με την υπόλοιπη περιφερειακή ενότητα, παρ' όλο που περιλαμβάνει σημαντικούς και αξιόλογους φυσικούς πόρους, με ανταγωνιστικές δυνατότητες χρήσης. Το μοντέλο ανάπτυξης της περιοχής βασίζεται μέχρι σήμερα στην ήπια εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, ενώ τελευταία η νέα προσέγγιση αξιοποίησης των μεταλλευτικών πόρων έχει προκαλέσει έντονες συζητήσεις και αντιδράσεις σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Στην παρούσα εργασία αναλύθηκε η υφιστάμενη κατάσταση της κτηνοτροφικής δραστηριότητας, ενώ στη συνέχεια διερευνήθηκαν προβλήματα της κτηνοτροφίας και ζητήματα ανταγωνιστικότητας των χρήσεων. Η περιοχή μελέτης επικεντρώνεται στο Δήμο Αριστοτέλη, ενώ στόχος της εργασίας ήταν η ανάδειξη δυνατοτήτων περαιτέρω ανάπτυξης της κτηνοτροφίας. Για το σκοπό αυτό, εξετάστηκαν επιμέρους ζητήματα πολιτικών που επηρεάζουν τους επαγγελματίες κτηνοτρόφους (ρύθμιση της βόσκησης σε δάση και δασικές εκτάσεις, ορισμός του βοσκοτόπου στα πλαίσια της νέας ΚΑΠ) καθώς επίσης και θέματα επιπτώσεων της μεταλλευτικής δραστηριότητας. Τέλος, επιχειρήθηκε η ανάλυση σε οικονομικούς όρους των ευκαιριών της κτηνοτροφικής δραστηριότητας στην περιοχή, όπως η παροχή ευκαιριών απασχόλησης.

Λέξεις κλειδιά: βόσκηση, ανταγωνισμός χρήσεων, απασχόληση, μεταλλευτική ζώνη

Εισαγωγή

Η ΒΑ Χαλκιδική βρέθηκε, πρόσφατα, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, λόγω της υπό υλοποίηση επένδυσης των μεταλλείων χρυσού στο όρος Κάκαβος (υψόμετρο: 920 μέτρα). Η μεταλλευτική παραχώρηση των 317.000 στρ.¹ ανέδειξε και τον ανταγωνισμό στις χρήσεις γης και τις λοιπές οικονομικές δραστηριότητες σε μια εκτεταμένη περιοχή με πλούσιους φυσικούς πόρους, όπου, σύμφωνα με τον ισχύοντα μεταλλευτικό κώδικα, η μεταλλευτική δραστηριότητα αποτελεί πρώτη προτεραιότητα σε περίπτωση ασυμβατότητας χρήσεων (Ν.Δ.210/1973, αρθ.142, ΦΕΚ277Α). Η εργασία εστιάζει στον κτηνοτροφικό κλάδο, η περαιτέρω ανάπτυξη του οποίου φαίνεται να έχει ανεξερεύνητες δυνατότητες, λόγω του σταθερά ελλειμματικού ισοζυγίου σε κτηνοτροφικά προϊόντα (κυρίως κρέας βοοειδών) (ΚΕΠΕ 2013). Η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) του πρωτογενούς τομέα στο Ν.Χαλκιδικής ανήλθε το 2011 σε 84 εκ.€ ή σε 5,5% της συνολικής ΑΠΑ, υπερβαίνοντας τόσο το αντίστοιχο ποσοστό της Περιφέρειας Κ.Μακεδονίας (4,5%), όσο και της επικράτειας (3,2%) (ΕΛ. ΣΤΑΤ 2011α). Σε επίπεδο Περιφέρειας, η συμμετοχή της ζωικής παραγωγής στο σύνολο της αγροτικής παραγωγής αγαθών είναι 26,6% (ΕΛ.ΣΤΑΤ 2011β), που σημαίνει ότι η ΑΠΑ της κτηνοτροφίας στη Π.Ε. Χαλκιδικής εκτιμάται σε 22,3 εκ.€.

Σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε. των μεταλλείων (ENVECO Α.Ε 2010), η ΒΑ Χαλκιδική είναι λιγότερο αναπτυγμένη σε σχέση με την υπόλοιπη Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) σε κατά

¹ Στη ΜΠΕ (ENVECO Α.Ε, 2010), και στην ΚΥΑ 201745/26-7-2011 έγκρισής της, αναφέρεται έκταση 264.000 στρ., ενώ η έκταση που έχει παραχωρηθεί είναι 317.000 στρ., σύμφωνα με δημοσιευμένα τεχνικά δελτία της Eldorado Gold.

κεφαλήν ΑΕΠ, ενώ παρουσιάζει και υψηλότερα ποσοστά ανεργίας. Η ανεργία για το 2010 εκτιμήθηκε από το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Χαλκιδικής σε 20% (ENVECO Α.Ε, 2010), όταν η ανεργία στο σύνολο της Π.Ε. ανήλθε σε 13,4%. Η υλοποίηση της επένδυσης κρίθηκε επωφελής στα πλαίσια του δημοσίου συμφέροντος (ΣτΕ 1492/2013), λόγω της συμβολής της στην καταπολέμηση της ανεργίας, μέσα από την προσφορά νέων θέσεων εργασίας. Για το 2013 η ανεργία στη Χαλκιδική εκτιμήθηκε από την ΕΛ.ΣΤΑΤ (2013α) σε 22,4%, το χαμηλότερο σε επίπεδο Περιφέρειας Κ. Μακεδονίας (30%), και σημαντικά χαμηλότερο από το εκτιμώμενο σε επίπεδο χώρας (27,3%), υποδηλώνοντας τις σημαντικές αντιστάσεις της περιοχής στις επιπτώσεις της ύφεσης. Εξάλλου, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ για το 2012 (τρέχ.τιμές) στη Χαλκιδική (15.200€), έρχεται δεύτερο σε μέγεθος στην Περιφέρεια μετά της Θεσ/νικης (16.145€), αντιστοιχώντας στο 81,7% του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας (ΕΛ.ΣΤΑΤ 2011γ).

Η συμβατότητα της μεταλλευτικής δραστηριότητας με την κτηνοτροφία δεν φαίνεται να έχει μελετηθεί διεξοδικά μέχρι σήμερα. Μεγαλύτερες επιπτώσεις αναμένονται στις εκτατικές μορφές κτηνοτροφίας, και ειδικότερα στην αγοπροβατοτροφία, που αξιοποιεί θαμνοσκεπείς και δασοσκεπείς εκτάσεις, κυρίως πλατυφύλλων, όπως και η Β.Α Χαλκιδική. Η πιθανή πρόσληψη βαρέων μετάλλων από τα αγροτικά ζώα μέσω της βόσκησης, σε περιοχές που επηρεάζονται ακόμα και έμμεσα από τη μεταλλευτική δραστηριότητα (π.χ. μέσω επικάλυψης σκόνης) αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα υποβάθμισης της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων (Γεωπονική Σχολή Α.Π.Θ., 2012). Σε άλλες έρευνες αναφέρεται ως συνέπεια των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων μεγάλης κλίμακας, ακόμα και η ενόχληση των ζώων από θορύβους (ανατινάξεις, εκσκαφές, διέλευση βαρέων οχημάτων), με επιπτώσεις στο ζωικό κεφάλαιο μέσω της θνησιμότητας και του περιορισμού των γεννήσεων (ELAW, 2010).

Στην κτηνοτροφική δραστηριότητα της Β.Α Χαλκιδικής συναντώνται και γενικότερα προβλήματα που έχουν παρατηρηθεί στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο όπως η ελλιπής αδειοδότηση κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, αφού σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις μόλις το 25% των μονάδων διαθέτουν τις απαιτούμενες αδειοδοτήσεις (ΥΠΑΑΤ, 2011). Οι αυξημένες τιμές των εισροών (ζωοτροφές) και η έλλειψη/κακή κατανομή των απαραίτητων υποδομών (δρόμοι, ποτίστρες, στέγαστρα) καθώς επίσης και η μη ορθολογική κατανομή ζωικού κεφαλαίου στους βοσκοτόπους, περιλαμβάνονται στα διαχρονικά προβλήματα των κτηνοτρόφων.

Η κτηνοτροφία σε δασοσκεπείς εκτάσεις ρυθμίζεται από απαγορευτικές διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας, αν και η δήλωση δασοσκεπών εκτάσεων ως βοσκοτόπων παρουσίασε προβλήματα επιλεξιμότητας των εκτάσεων (Roukos et al. 2013). Στα πλαίσια της νέας Κ.Α.Π. (2014-2020) διευρύνεται ο ορισμός των «μόνιμων βοσκοτόπων», ενώ προβλέπονται ενισχύσεις σε νέους κτηνοτρόφους για τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της εκμετάλλευσής τους. Επιτυχημένα παραδείγματα αξιοποίησης κοινοτικών ενισχύσεων στην κτηνοτροφία (Ανάβρα Μαγνησίας, Λιβάδι Πιερίας) όπου πέραν της χαμηλής ανεργίας, τα εισοδήματα εμφανίζονται ιδιαίτερα υψηλά (Χόνδρου, 2013), υποδεικνύουν την ανάγκη διερεύνησης των προοπτικών κτηνοτροφίας στη Β.Α Χαλκιδική.

Υλικά και Μέθοδοι

Ως περιοχή μελέτης επιλέχθηκε η περιοχή γύρω από την παραχωρηθείσα μεταλλευτική ζώνη (Εικόνα 1), έκτασης 702.000 στρ., καθώς εκεί εντοπίζεται ο ανταγωνισμός χρήσεων γης και πιθανολογούνται οι μεγαλύτερες έντασης επιπτώσεις στην κτηνοτροφία, από τη μεταλλευτική δραστηριότητα. Ως μονάδα χωρικής ανάλυσης επιλέχθηκαν οι Τοπικές και Δημοτικές Κοινότητες (Τ.Κ./Δ.Κ) του Δ. Αριστοτέλη, αφού τα απαραίτητα δεδομένα είναι διαθέσιμα σε αυτό το γεωγραφικό επίπεδο. Στην περιοχή μελέτης δεν συμπεριλήφθηκαν οι Τ.Κ./Δ.Κ. Ουρανούπολης, Ν.Ρόδων, Πυργαδικίων και Αμμουλιανής, αφενός επειδή βρίσκονται μακριά από τη μεταλλευτική ζώνη και αφετέρου λόγω του περιορισμένου

κτηνοτροφικού ενδιαφέροντος των εν λόγω περιοχών, όπως προκύπτει από τη μελέτη των σχετικών στοιχείων. Η υφιστάμενη κατάσταση αποτυπώθηκε με βάση τις ονομαστικές καταστάσεις δικαιωμάτων βόσκησης του Δ. Αριστοτέλη 2012-2013. Το τεκμαρτό γεωργικό εισόδημα σε κάθε Τ.Κ./Δ.Κ. υπολογίστηκε με βάση τους Πίνακες Γεωργικών Εισοδημάτων του Υπ. Οικονομικών (Πίνακας 1), και την ταξινόμηση των Κοινοτήτων σε πεδινές, ημιορεινές και ορεινές από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Το τεκμαρτό εισόδημα επιλέχθηκε λόγω του ότι απεικονίζει αφενός τη δυναμική και τις προοπτικές του κτηνοτροφικού κλάδου σε οικονομικούς όρους και αφετέρου διότι προσδιορίζεται με αντικειμενικό τρόπο. Δεν συμπεριλήφθηκαν ειδή ζώων για τα οποία δεν έχουν υπολογιστεί ζωικές μονάδες στις οικείες καταστάσεις και αντίστοιχα έκταση βοσκότοπου, μιας και ο ανταγωνισμός στις χρήσεις γης θεωρήθηκε, στις περιπτώσεις αυτές, αμελητέος. Για την Δ.Κ. Ιερισσού, ελλείπει άλλων διαθέσιμων στοιχείων (Καταστάσεις δικαιωμάτων βόσκησης Δ. Αριστοτέλη ή Διαχειριστική Μελέτη), χρησιμοποιήθηκαν τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία των χρήσεων γης του Corine Land Cover (CLC2000). Ειδικότερα οι βοσκότοποι υπολογίστηκαν με βάση το άθροισμα των εκτάσεων των κατηγοριών «Φυσικοί Βοσκότοποι», «Σκληροφυλλική Βλάστηση», «Μεταβατικές δασώδεις-θαμνώδεις εκτάσεις» και ένα ποσοστό (κατά παραδοχή 50%) των κατηγοριών «Μικτό Δάσος», «Δάσος Πλατυφύλλων», «Δάσος Κωνοφόρων» και «Γη που καλύπτεται κυρίως από τη γεωργία με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης».

Εικόνα 1. Περιοχή μελέτης γύρω από τη μεταλλευτική ζώνη Χαλκιδικής (διαγράμμιση περιοχή)

Εικόνα 1. Περιοχή μελέτης γύρω από τη μεταλλευτική ζώνη Χαλκιδικής (διαγράμμιση περιοχή)

Πίνακας 1. Απόσπασμα Πίνακα Γεωργικών Εισοδημάτων 2013 (Χαλκιδική) σε €/κεφαλή

Κωδ.	Περιγραφή	Μέση τιμή (χώρας)	Πεδινή ζώνη	Ημιορεινή ζώνη	Ορεινή ζώνη
181	Αγελάδες ελεύθ.βοσκήσ-κρεατοπ/γης	166,94	137,27	109,82	82,36
182	Αγελάδες γαλακτοπαραγωγής	184,21	193,29	154,63	115,97
183	Αγελάδες μικτής κατεύθυνσης	149,56			
184	Αίγες	24,76	25,59	20,47	15,35
185	Αμνοερίφια πάχυνσης	13,71			
187	Ιπποειδή εκτροφής ανά ίππο	1360,23			
194	Μόσχοι πάχυνσης	117,81			
197	Πρόβατα	27,00	28,76	23,01	17,26
198	Χοίροι	23,06	24,91	19,93	14,95
199	Χοιρομητέρες	155,77	157,18	125,74	94,31

Αποτελέσματα – Συζήτηση

Στον Πίνακα 2 φαίνονται οι εκτάσεις που θεωρούνται βοσκότοποι στην περιοχή μελέτης, καθώς και η αναλογία τους ως προς την Π.Ε. Χαλκιδικής. Η μεγάλη απόκλιση που παρατηρείται (25,7%-60,1%) πιθανόν να οφείλεται στη διαφορετική ερμηνεία του ορισμού του βοσκότοπου και των θεωρούμενων ως βοσκόμενων εκτάσεων. Με την προσέγγιση των δηλούμενων στον ΟΠΕΚΕΠΕ εκτάσεων, η περιοχή μελέτης αντιστοιχεί σε 16,4-20,0% της Π.Ε. Χαλκιδικής, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (2010-2012). Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία του Δ. Αριστοτέλη (2013) δείχνουν ότι η συνολική έκταση βοσκοτόπων φτάνει τα 29.058 ha, από την οποία αξιοποιείται μόνο το 20,9% (βοσκόμενη έκταση).

Πίνακας 2. Εκτάσεις βοσκοτόπων σύμφωνα με διάφορες πηγές στην περιοχή μελέτης (σε ha)

Περιοχή	ΕΣΥΕ			ΟΠΕΚΕΠΕ		Δ. Αριστοτέλη (2013)	
	1991	CLC2000*	2010	2011	2012	Δηλωθ.	Διαθέσιμες
Δ.Ε. Αρναίας	9110	15796	3884	3701	3250	3132	15617
Δ.Ε. Παναγίας	8920	10846	2226	2075	1492	1695	8445
Δ.Ε. Σταγείρων - Ακάνθου	9610	12779	2003	1873	1719	1259	4996
Δήμος Αριστοτέλη	27640	39421,0	8113	7649	6460	6086	29058
Π.Ε. Χαλκιδικής	46020	153442,7	40492	41529	39294		
% στην Π.Ε. Χαλκιδικής	60,1%	25,7%	20,0%	18,4%	16,4%		

*Corine Land Cover 2000

Το κτηνοτροφικό κεφάλαιο της περιοχής, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ (2012), παρουσιάζεται στον Πίνακα 3. Τα στοιχεία διαμορφώθηκαν κατάλληλα προς συσχέτιση με τις κατηγορίες ζώων που αναφέρονται στους Πίνακες Γεωργικών Εισοδημάτων. Προκύπτει ότι τα βοοειδή είναι σχεδόν αποκλειστικά κρεατοπαραγωγής², ενώ επίσης συγκεντρώνεται η συντριπτική πλειοψηφία των ιπποειδών σε επίπεδο Π.Ε.

Πίνακας 3. Κτηνοτροφικό κεφάλαιο στην περιοχή μελέτης (ΟΠΕΚΕΠΕ 2012) (κεφαλές)

Περιοχή	Βοοειδή				Αιγοπρόβατα			Ιπποειδή		Χοιρο-μητρές	
	Γαλακτο-π/γής	Κρεατο-π/γής	Μικτής κατ/σης (<2 ετ.)	Μόσχου (<2 ετ.)	Πρόβ.	Γίδια	Αιμοερίφια	Ίπποι	Ημίονοι	Χοιρο-μητρές	Πάχυνσης
Δ.Ε. Αρναίας	2	151	0	94	3641	8248	1903	42	219	190	290
Δ.Ε. Παναγίας	0	51	0	32	1751	4664	507	52	89	27	26
Δ.Ε. Στ.-Ακάνθ	7	313	3	185	1528	3552	660	29	126	0	0
Δ. Αριστοτέλη	9	515	3	311	6920	16464	3070	123	434	217	316
Π.Ε. Χαλκ/κής	498	2120	77	2583	63208	100700	27265	195	466	2050	12953
% Χαλκ/κής	2%	24%	4%	12%	11%	16%	11%	63%	93%	11%	2%

Στον Πίνακα 4 υπολογίζεται το συνολικό και μέσο ανά εκτάριο τεκμαρτό κτηνοτροφικό εισόδημα, και προκύπτει ότι το 22,2% του εισοδήματος της Π.Ε. αντιστοιχεί στην περιοχή μελέτης ενώ η επιλέξιμη έκταση βοσκοτόπου είναι 16,4%. Αυτό δικαιολογεί το συγκριτικά μεγαλύτερο ανά εκτάριο εισόδημα της περιοχής μελέτης (186,49 €/ha έναντι 137,95 €/ha).

Πίνακας 4. Τεκμαρτό γεωργικό εισόδημα περιοχής μελέτης (2012)

Περιοχή	Επιλέξιμη έκταση	Τεκμαρτό εισόδημα		
	ha	€	€/ha	%
Δ.Ε. Αρναίας	3250	619.506,51	190,61	11,4%
Δ.Ε. Παναγίας	1492	273.214,65	183,13	5,0%
Δ.Ε. Στ.-Ακάνθ.	1719	312.074,64	181,60	5,8%
Δ. Αριστοτέλη	6460	1.204.795,80	186,49	22,2%
Π.Ε. Χαλκιδικής	39294	5.420.589,56	137,95	100,00%
% Χαλκιδικής	16,4%		22,2%	135,2%

Με βάση τις καταστάσεις δικαιωμάτων βόσκησης του Δ. Αριστοτέλη (2013) υπολογίστηκε το τεκμαρτό κτηνοτροφικό εισόδημα σε επίπεδο Τ.Κ./Δ.Κ. για τις εκτάσεις βοσκοτόπων που ήδη αξιοποιούνται, καθώς επίσης και για τις διαθέσιμες προς αξιοποίηση εκτάσεις, με την παραδοχή ότι αυτές θα αξιοποιηθούν με την ίδια αναλογία κατηγοριών ζωικού κεφαλαίου (Πίνακας 5). Το δυνητικό τεκμαρτό προς αξιοποίηση εισόδημα ανέρχεται σε πάνω από 6,5 εκ.€, το οποίο είτε θα μπορούσε να ενισχύσει το εισόδημα των ήδη υφιστάμενων μονάδων

² Σημαίνει ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί η αντίστοιχη τιμή ανά κεφαλή του Πίνακα 1

(4.402,69 € κατά μ.ό), είτε να μεταφραστεί σε 1.478 νέες Κτηνοτροφικές Εκμεταλλεύσεις (Κ.Ε), σύμφωνα με την υφιστάμενη διάρθρωση αυτών (μέγεθος Κ.Ε.). Επισημαίνεται ότι η υφιστάμενη κατανομή σε ζώα δεν αντιπροσωπεύει τη βέλτιστη κατανομή για τον αναξιοποίητο βοσκότοπο, ενώ θα πρέπει να ληφθεί οπωσδήποτε υπόψη και η ορθολογική αξιοποίηση αυτού (ισοζύγιο βοσκοϊκανότητας).³

Πίνακας 5. Δείκτες γεωργικού εισοδήματος ανά ΤΚ/ΔΚ περιοχής μελέτης (2013)

Περιοχή	Υφιστάμενη αξιοποίηση βοσκοτόπων						Δυναμικό αξιοποίησης		
	αριθ. ΚΕ	αξιοπ. έκταση ha	Τεκμαρτό εισόδημα			συνολ. έκταση ha	προς αξιοπ. ha	Τεκμ. εισοδ. €	νέες ΚΕ
			€	€/ΚΕ	€/ha				
Δ.Ε.Αρναίας	129	3.132	547.853,99	4.246,93	174,91	15.617	12.485	4.771.028,63	1.054
Δ.Κ.Αρναίας	18	704	57.662,34	3.203,46	81,94	2.710	2.006	164.399,53	51
Τ.Κ.Βαρβάρας	48	1.266	198.996,69	4.145,76	157,19	3.800	2.534	398.307,75	96
Τ.Κ.Νεοχωρίου	5	17	23.123,91	4.624,78	1.360,23	2.070	2.053	2.792.552,19	604
Τ.Κ.Παλαιοχωρίου	23	389	118.652,13	5.158,79	305,33	2.730	2.341	714.905,04	139
Τ.Κ.Στανού	35	757	149.418,92	4.269,11	197,41	4.307	3.550	700.864,12	164
Δ.Ε.Παναγίας	77	1.695	343.012,22	4.454,70	202,35	7.895	6.200	1.314.270,31	291
Δ.Κ.Μ.Παναγίας	56	1.082	262.364,73	4.685,08	242,38	5.580	4.498	1.090.202,70	233
Τ.Κ.Γοματίου	21	613	80.647,49	3.840,36	131,63	2.315	1.702	224.067,61	58
Δ.Ε.Στ-Ακάνθου	41	1.259	196.597,40	4.795,06	156,15	5.074	3.814	578.105,51	133
Δ.Κ.Ιερισσού	25	844	148.288,02	5.931,52	175,78	3.015	2.172	381.723,88	64
Τ.Κ.Ολυμπίδος	3	68	11.515,50	3.838,50	170,60	480	412	70.338,38	18
Τ.Κ.Στρατονίου	3	78	9.141,38	3.047,13	117,65	78	0	0,00	0
Τ.Κ.Σταγείρων	3	69	7.028,32	2.342,77	102,53	854	786	80.561,67	34
Τ.Κ.Στρατονίκης	7	202	20.624,18	2.946,31	102,25	647	445	45.481,58	15
Σύνολο	247	6.086	1.087.463,61	4.402,69	178,67	28.586	22.500	6.663.404,45	1.478

Συμπεράσματα

Τα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης της κτηνοτροφίας στη ΒΑ Χαλκιδική είναι ενθαρρυντικά, αφού με βάση την προσέγγιση εκτίμησης των γεωργικών εισοδημάτων, η περιοχή μπορεί να υποστηρίξει ακόμα 1.478 Κ.Ε., σύμφωνα με την υφιστάμενη διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων (μέγεθος μονάδων, κατανομή ζώων). Η επίδραση στην απασχόληση είναι συγκρίσιμη με τις αναμενόμενες θετικές επιπτώσεις από την ανάπτυξη της μεταλλευτικής δραστηριότητας (1300 άμεσες θέσεις εργασίας, εκ των οποίων 940 νέες), ενώ ιδιαίτερης σημασίας είναι και η θετική συμβολή στο ελλειμματικό εξωτερικό ισοζύγιο κτηνοτροφικών προϊόντων (κυρίως βοείου κρέατος). Για τη διαμόρφωση πληρέστερης εικόνας της συμβολής της κτηνοτροφίας στην τοπική οικονομία, σε σχέση με ανταγωνιστικές δραστηριότητες, θα πρέπει να συνυπολογιστούν και τα πολλαπλασιαστικά οφέλη των παραγόμενων κτηνοτροφικών προϊόντων (μεταποιητικές δραστηριότητες, π.χ. τυροκομεία), ενώ η άσκηση της κτηνοτροφίας, καθώς και η περαιτέρω ορθολογική ανάπτυξή της, την καθιστά μια κατ' εξοχήν αειφορική, φιλική προς το περιβάλλον δραστηριότητα, που δεν αποκλείει, αλλά δύναται να συνυπάρξει αρμονικά με άλλες οικονομικές δραστηριότητες.

Βιβλιογραφία

Γεωπονική Σχολή Α.Π.Θ.,2012. Πόρισμα της Επιτροπής Μελών Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού της Γεωπονικής Σχολής του Α.Π.Θ.(Αρ.Πρωτ.692-22-06-2012).
ΕΛ.ΣΤΑΤ 2011α. Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο (Α10) (Ετών 2005 - 2011).
ΕΛ.ΣΤΑΤ 2011β. Οικονομικοί Λογαριασμοί Γεωργίας κατά γεωγραφική ζώνη και περιφέρεια (Προσωρινά Στοιχεία).

³ Τα ανωτέρω ποσά αφορούν καθαρά εισοδήματα και όχι την ακαθάριστη αξία παραγωγής. Τα υπολογιζόμενα εισοδήματα δεν περιλαμβάνουν τυχόν κτηνοτροφικές ενισχύσεις (π.χ. Μέτρα 211 και 212 του ΠΑΑ 2007-2013, περίπου 110 €/ha).

- ΕΛ.ΣΤΑΤ 2011γ. Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά περιφέρεια και νομό (Ετών 2005 - 2011) (Προσωρινά Στοιχεία).
- ΕΛ.ΣΤΑΤ 2013α. Μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας κατά νομό (Α 3μηνο 2004 - Δ 3μηνο 2013)
- ΚΕΠΕ, 2013, Οικονομικές εξελίξεις, Τετραμηνιαία έκδοση, Τεύχος 21, Αθήνα. Σελ. 96.
- Κουτσού, Σ., Ράγκος, Α., Μανουσίδης, Θ., Αμπας, Ζ. και Λάγκα, Β., 2013. Οικογενειακές και Συλλογικές στρατηγικές αντιμετώπισης της κρίσης στον αγροτικό χώρο: Η περίπτωση των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Πρακτικά 11ου Τακτικού Επιστημονικού Συνεδρίου. Πάτρα, 14-15 Ιουνίου 2013, Ελληνική Εταιρεία Περιφερειακής Επιστήμης. Δημ. Νο. 9Β.
- Παπαδόπουλος, Ι., Γκατζογιάννης, Σπ., Παλάσκας, Δ. και Στάμου, Ν. 2004. Φυσικά κτηνοτροφικά πάρκα: Οι πυρήνες – ατμομηχανές της βιολογικής κτηνοτροφίας. Πρακτικά 4ου Πανελληνίου Λιβαδοπονικού Συνεδρίου, Βόλος 10-12 Νοεμβρίου 2004, Ελληνική Λιβαδοπονική Εταιρεία, σελ 541-549.
- ΥπΑΑΤ, 2011. Αιτιολογική Έκθεση, Σχεδίου Νόμου «Ρυθμίσεις για την Κτηνοτροφία και τις Κτηνοτροφικές Εγκαταστάσεις και Εκμεταλλεύσεις».
- Χόνδρου, 2013, Η τοπική καινοτομία ως οχυρό απέναντι στην παγκόσμια οικονομική κρίση και η οικονομική κρίση ως προωθητικός παράγοντας της τοπικής καινοτομίας, 9ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Περιφερειακής Επιστήμης με θέμα: Περιφερειακή Ανάπτυξη και Οικονομική Κρίση, Αθήνα 6-7 Μαΐου 2011.
- ELAW, 2010, Guidebook for Evaluating Mining Project EIAs, pp.122.
- ENVECO A.E, 2010, Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Μεταλλευτικών-Μεταλλουργικών Εγκαταστάσεων της Ελληνικός Χρυσός στη Χαλκιδική, σελ. 1074.
- Roukos, C., Chatzitheodoridis, F., Koutsoukis, Ch., Kandrelis, S., 2013. Dry Grasslands Management in Greece. Crucial Points and Proposals for a New Sustainable Policy: A Case Study of Epirus. In: 9th European Dry Grasslands Meeting “Dry Grasslands of Europe: Grazing and Ecosystems Services”, pp 352, Hellenic Range and Pasture Society, Thessaloniki

Problems and development prospects of livestock husbandry in NE Chalkidiki

M.A. Kourantidou and D.S. Palaskas

SYSTADA G.P., 8 Amasias Str, P.O. 55133, Thessaloniki

Tel. +302310456873, Fax. +302310456879, email: mkourantidou@gmail.com

Abstract

NE Chalkidiki is a less developed region compared to the rest of the prefecture, despite the fact that it includes important and considerable natural resources with land-use conflict. The development model of the region, is still based on non-intensive use of natural resources, while the new approach for exploiting the mineral resources has raised intense conflicts in local and national level. In this paper the current situation of livestock farming was analysed, while subsequently livestock farming problems and issues of land-use conflicts were examined. The study area focuses on the Municipality of Aristotle, while the aim of this paper was to highlight the opportunities for further development of livestock farming. In order to serve this purpose, separate policy issues that influence breeders (regulating grazing in forests and forested areas, definition of pasture in terms of the new CAP), as well as issues on the impacts of the mining activity, were examined. Eventually, an economic analysis has been undertaken, with a special focus on the opportunities of livestock farming in the area, such as employment opportunities.

Key words: grazing, land-use conflicts, employment, mining zone